Besluitformulier

Sociaal beleid, sector sociale basis

Zaaknummer : 3869392 Datum : 20 oktober 2026	Opsteller : Sector sociale basis – sociaal beleid.
Onderwerp: Vaststelling AZWA regionale werkagenda en mandatering gemeente Leiden als regionale centrumgemeente.	
Besluit: Het college besluit: 1. de regionale werkagenda AZWA Zuid-Holland Noord (Holland Rijnland) vast te stellen; 2. het 'mandaat-, volmacht- en machtigingsbesluit AZWA gemeente Leiden 2026-2030 vast te stellen.	

Publiekssamenvatting

Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) bevat afspraken om de samenwerking tussen zorg en welzijn te versterken en de gezondheid en zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen. Voor de regio Zuid-Holland Noord (Holland Rijnland) is hiervoor een regionale werkagenda AZWA opgesteld. Deze beschrijft op hoofdlijnen hoe de dertien regiogemeenten, samen met zorg- en welzijnspartners en zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid, toewerken naar een regionaal dekkend aanbod van basisfunctionaliteiten en een sterke sociale basisinfrastructuur in 2030.

Het college wordt gevraagd de regionale werkagenda AZWA vast te stellen en in te stemmen met het bijbehorende mandaatbesluit. Hiermee wordt centrumgemeente Leiden gemachtigd om de regionale specifieke uitkering (SPUK) van AZWA-middelen te beheren en de regionale procesregie en verantwoording uit te voeren. Vaststelling door alle dertien gemeenten is noodzakelijk om aanspraak te kunnen maken op de rijksmiddelen voor 2027 tot en met 2029. De verdere uitwerking van de regionale afspraken en de lokale accenten volgt in een uitvoeringsagenda.

Inleiding

In navolging van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zetten gemeenten en zorgpartners in de jaren 2027, 2028 en 2029 in op de opgaven uit het AZWA. Elke IZA-regio heeft, in aanvulling op het IZA-regioplan, gewerkt aan een regionale werkagenda AZWA. Hierin staat beschreven hoe de regio toewerkt naar een regionaal dekkend aanbod van basisfunctionaliteiten (D5) en een gezonde en sociale basisinfrastructuur (D6) in 2030.

Om in aanmerking te komen voor de SPUK AZWA-middelen voor de periode 2027-2029, is formele vaststelling van de regionale werkagenda door het college van B&W van iedere gemeente binnen de regio een wettelijke randvoorwaarde vanuit het ministerie van VWS. Met dit voorstel wordt de regionale werkagenda AZWA Zuid-Holland Noord (Holland Rijnland) ter vaststelling voorgelegd.

Naast de werkagenda wordt met dit voorstel ook het benodigde mandaat-, volmacht- en machtigingsbesluit voorgelegd. Dit besluit is noodzakelijk om centrumgemeente Leiden juridisch te machtigen om namens alle dertien regiogemeenten de regionale SPUK-AZWA middelen te beheren en de regionale procesregie en verantwoording uit te voeren.

De werkagenda en het mandaatbesluit zijn bij dit voorstel opgenomen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het AZWA bouwt voort op het regionale Integraal Zorgakkoord (IZA) en het lokale Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het beoogd maatschappelijk resultaat is om de zorg en ondersteuning voor inwoners kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar te houden door een fundamentele verschuiving naar de 'voorkant' (het sociaal domein) en preventie te realiseren.

Concreet werken we als gemeente daarbij aan:

1. Sterkere verbinding tussen medische zorg en het sociaal domein:
   Inwoners niet direct in de (duurdere) medische zorg te laten belanden als hun hulpvraag eigenlijk ergens anders ligt. Door wijkteams, welzijnswerk en huisartsen nauwer te laten samenwerken, krijgen inwoners met lichtere of sociale klachten passende ondersteuning dichtbij huis via de gemeente. Dit ontlast tegelijkertijd de huisartsen en de geestelijke gezondheidszorg (ggz).
2. Inzet op een stevige en herkenbare sociale basis:
   Landelijk dekkende basisinfrastructuur (D5 en D6). Iedere inwoner kan rekenen op een vastgesteld basisniveau van functionele ondersteuning. Dit is opgedeeld in vijf cruciale leefgebieden:
   1. kansrijk opgroeien;
   2. gezonde leefstijl;
   3. mentale gezondheid;
   4. vitaal ouder worden;
   5. aanpak van gezondheidsachterstanden.
3. Preventie, het voorkomen en uitstellen van zwaardere zorg:
   Door proactief in te zetten op zaken als een gezonde schoolomgeving, burgerinitiatieven en gerichte welzijnsprogramma's, verschuift de focus van 'ziekte en behandeling' naar 'gezondheid en het versterken van de eigen regie'. En worden zwaardere zorgvragen voorkomen, verminderd of uitgesteld.
4. Aanpak van maatschappelijke wachtlijsten:
   Inwoners met ernstige psychische klachten moeten sneller passende hulp krijgen, waardoor de druk op de ggz-wachtlijsten afneemt doordat lichtere casuïstiek effectief wordt opgevangen en begeleid binnen het gemeentelijk domein.

Kaders

- Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA, 8 september 2025) als vervolg op het IZA en GALA;
- Ministeriële regeling, specifieke uitkering AZWA en Hoofdlijnen Ouderenakkoord (HLO) (Staatscourant 21 juli 2026, nr. 25830, art. 15a Financiële-verhoudingswet);
- Begroting 2026 en verder;
- Sociale visie 'samen leven, samen bouwen' 2025-2035;
- Subsidieregeling 'Versterken sociale basis gemeente Alphen aan den Rijn 2027';
- Coalitieakkoord 'samen groeien naar de toekomst' 2026-2030;
- Collegewerkprogramma 'samen groeien naar de toekomst, zicht op uitvoering'2026-2030.

Argumenten

1.Tijdige en collectieve vaststelling van de werkagenda door alle dertien regiogemeenten is een wettelijke randvoorwaarde van het ministerie van VWS. Hiermee worden zowel de overkoepelende regionale SPUK-middelen als de rechtstreekse lokale SPUK-gelden voor de periode 2027-2029 ontsloten.

2. Om de SPUK AZWA-middelen per 1 februari 2027 te ontvangen, moet de door alle dertien colleges geaccordeerde werkagenda uiterlijk 8 december 2026 bij VWS zijn ingediend. Latere besluitvorming leidt direct tot vertraging in de Rijksuitkering, wat de opstart en continuïteit van de regionale programma's onder druk zet.

3. De werkagenda is nadrukkelijk een kaderstellend document op hoofdlijnen. Het vormt het noodzakelijke vertrekpunt om toe te werken naar de basisfunctionaliteiten (D5) en een hechte sociale basis (D6) om zwaardere zorg te voorkomen of te vertragen. De concrete uitwerking, doelen en het lokale maatwerk (couleur locale) worden in de op te stellen uitvoeringsagenda nader aangescherpt en geconcretiseerd. De onts chotte SPUK-middelen bieden de gemeente daarbij de nodige sturingsruimte voor eigen accenten.

4. De landelijke SPUK-regeling verstrekt de regionale middelen uitsluitend aan één centrale mandaathouder per regio. Het vaststellen van dit mandaatbesluit is de juridische voorwaarde om gemeente Leiden hiertoe aan te wijzen en de regionale SPUK AZWA middelen voor 2027-2029) te ontvangen.

5. Centrumgemeente Leiden neemt de uitvoering — zoals financieel beheer, het werkgeverschap van het programmateam en de verantwoording aan het Rijk — centraal op zich. Dit ontzorgt de regiogemeenten, terwijl de sturing geborgd blijft via halfjaarlijkse rapportages en de volledige regie over de eigen lokale SPUK-middelen.

Duurzaamheid

N.v.t.

Participatie

Overeenkomstig de ministeriele regeling is de regionale werkagenda AZWA opgesteld onder gezamenlijke regie van mandaatgemeente Leiden (namens de 13 regiogemeenten) en preferente zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid.

De consultatie en verwerking van adviezen is als volgt verlopen:

- inhoudelijk voorbereid en afgestemd met de regionale thematafels, IZA-ambtenaren van de 13 gemeenten, GGD Hollands Midden en betrokken zorg- en sociaalwerkorganisaties;
- nader getoetst en aangepast in het Regionaal Programmateam AZWA (bestaande uit mandaatgemeente Leiden, Zorg en Zekerheid en Transmuralis);
- verwerking van het belangrijke signaal om extra aandacht voor jeugd. Dit is inhoudelijk geborgd in het leefgebied Kansrijk Opgroeien en de verkenning van een specifieke thematafel Kansrijk Opgroeien / Jeugd.

Financiële consequenties

Conform artikel 2.1 van de regeling worden de regionale SPUK AZWA-middelen ambtshalve verstrekt aan centrumgemeente Leiden in haar rol als mandaathouder voor de samenwerkingsregio Holland Rijnland. Gemeente Leiden beheert deze middelen namens de dertien regiogemeenten ten behoeve van de regionale coördinatie, procesregie en de D5-basisfunctionaliteiten op regionaal niveau. Totaal regionaal (2027-2029): € 17.386.388,=:

- 2027: € 5.640.400,=;
- 2028: € 6.832.444,=;
- 2029: € 4.913.544,=.

Conform artikel 3.1 van de regeling worden de lokale SPUK AZWA-middelen door het ministerie van VWS rechtstreeks aan elke individuele gemeente uitgekeerd. Deze middelen zijn bestemd voor de lokale uitvoering van de D5-basisfunctionaliteiten en de D6-sociale basisinfrastructuur.

Gemeente	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029
Alphen aan den Rijn	€ 1.359.434	€ 1.636.680	€ 1.890.780
Hillegom	€ 295.339	€ 355.571	€ 410.775
Kaag en Braassem	€ 358.185	€ 431.234	€ 498.185
Katwijk	€ 878.198	€ 1.057.300	€ 1.221.449
Leiden	€ 1.391.409	€ 1.675.176	€ 1.935.252
Leiderdorp	€ 292.738	€ 352.440	€ 407.157
Lisse	€ 307.966	€ 370.773	€ 428.337
Nieuwkoop	€ 358.555	€ 431.679	€ 498.698
Noordwijk	€ 531.943	€ 640.428	€ 739.857
Oegstgeest	€ 192.832	€ 232.158	€ 268.202
Teylingen	€ 386.955	€ 465.872	€ 538.200
Voorschoten	€ 234.313	€ 282.100	€ 325.897
Zoeterwoude	€ 104.239	€ 125.498	€ 144.982
	€ 6.692.106	€ 8.056.909	€ 9.307.771

Toelichting:

- bij tijdige indiening van de geaccordeerde Werkagenda door alle 13 gemeenten (uiterlijk 8 december 2026) verleent de minister de uitkering en volgt de eerste bevoorschotting van 100% per 1 februari 2027. In 2028 en 2029 vindt de bevoorschotting telkens in januari plaats;
- de middelen worden ontschot verstrekt. Gemeenten hebben de beleidskundige vrijheid om binnen de kaders van de regeling te schuiven tussen de onderwerpen en activiteiten om optimaal aan te sluiten bij de lokale en regionale behoefte;
- van de jaarlijks verstrekte SPUK-middelen mag maximaal 70% worden meegenomen en doorgeschoven naar het volgende kalenderjaar. In het laatste uitvoeringsjaar (2029) moeten de middelen volledig zijn ingezet;
- elke regiogemeente legt afzonderlijk jaarlijks voor 15 juli verantwoording af over de besteding van de eigen lokale middelen via de reguliere P&C-cyclus en de SiSa-systematiek.

Voorbereiding van inrichting van de lokale financiële administratie heeft in afstemming van met afdeling financiën al plaatsgevonden.

Risico's

- Indiening van de werkagenda met alle 13 collegebesluiten is een harde wettelijke voorwaarde voor subsidieverlening. Gebeurt dit niet voor 1 maart 2027, dan vervalt het recht op de SPUK AZWA-middelen (zowel regionaal als lokaal) volledig.
- Van het jaarlijkse SPUK-budget mag maximaal 70% worden meegenomen naar het volgende jaar. Als de uitrol vertraagt, dreigt aan het eind van 2027 overschrijding van deze grens, met het risico dat VWS niet-besteed geld definitief terugvordert of kort.
- De regeling verplicht gemeenten én de zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid tot gelijkwaardige, wederkerige inzet. Stagneert het gemeentelijke besluit, dan vervalt de basis voor Zorg en Zekerheid om haar Zvw-zorginzet (zoals huisartsen en GGZ) op het sociaal domein af te stemmen.

Realisatie

- Na instemming van alle dertien colleges van B&W dient mandaatgemeente Leiden de Werkagenda uiterlijk 8 december 2026 gebundeld in bij het Ministerie van VWS. Dit maakt een verleningsbeschikking en bevoorschotting van de SPUK-AZWA middelen per 1 februari 2027 mogelijk.
- Parallel aan de bestuurlijke besluitvorming wordt een routekaart ontwikkeld voor de opstelling van de concretiserende Uitvoeringsagenda, met het streven deze in Q1 2027 gereed te hebben.
- Aanvullend op het mandaatbesluit wordt voor het uitvoeringsprogramma een samenwerkingsovereenkomst opgesteld, waarin, mede op basis van aanbevelingen uit de gemeentelijke koers, nadere afspraken tussen de dertien gemeenten worden vastgelegd. Hierin worden onder meer afspraken uitgewerkt over de governance, de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden, de onderlinge aanspreekbaarheid en de verdeling van risico's.

- De uitvoeringsagenda en de voortgang van de programma's worden voorgelegd aan- en afgestemd met het Bestuurlijk Netwerk AZWA. De financiële en inhoudelijke verantwoording over de middelen verloopt jaarlijks via de reguliere P&C-cyclus en de landelijke SiSa-systematiek.

Bijlagen:

1) AZWA regionale werkagenda;
2) mandaatbesluit centrumgemeente Leiden.